

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiæ Venusinæ, ac deinde Æsinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

In qua præter formulas Declaratoriarum Censurarum, ponuntur aliæ
formulæ, tum Citationum, ac Monitionum pro validitate processuum
requisitarum, tum Decretorum, aliorumve actuum ad opportunitatem, &
ornatum materiæ incidentium; acceditque in calce Appendix miscellanea,
plura, ad Gubernium ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1709

Titulus IV. De Censuris in jure latis contra Moniales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62433](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62433)

FORMULARIUM LEGALE PRACTICUM

Fori Ecclesiastici.

PARS TERTIA.

TITULUS IV.

De Censuris in iure latis contra Moniales.

CUM de Censuris, quæ Clericos, & alios Viros Religiosos ligant, supra actum sit, & congruum & coherens est, ut de censuris, & inhabilitatibus, quæ feminis Religiosis honores, & officia præpediunt, videamus; summatim tamen iuxta institutum operis.

De Excommunicatione §. I.

De excommunicat. contenta in Extravag. I.
de simon.

EXCOMMUN. I.

SUMMARIUM.

- 1 Referuntur verba extravag. I. de simon.
- 2 Referuntur interpretationes DD. super intelligentia, & usu d. extravag. & n. 3. 4. & 5.
- 3 Bona Novitiæ volentis profiteri, vel mortuæ antè professionem, sunt restituenda heredi, non obstante contraria consuetudine.

ADNOTATIONES.

AD evitandum simoniæ crimen, quod occasione ingressus in Religionem cum fidelium scandalo, & damno committebatur, Urbano IV. in hac extravag. (pœnis in iure statutis, in suo robore relictis) districtius inhibuit Superioribus Monasteriorum, tam marium, quam mulierum per hæc verba -- ne tam à ma-

ribus, quam à mulieribus volentibus ingredi eorum Religiones, Ecclesias, Monasteria, Prioratus, Domus, seu loca, in eorundem personarum receptione, aut antè vel post illam, quoscunque passus, prandia, seu cenas, pecunias, jocalia, aut res alias, etiam ad usum Ecclesiasticum, seu quemvis pium alium usum deputata, vel deputanda, directè, vel indirectè petere, vel exigere quoquomodo præsumant, &c. Illa dumtaxat, quæ personæ ipsæ ingredientibus purè, & spontè, & plena liberalitate omnique pactione cessante dare, vel offerre Ecclesiis, Monasteriis, Prioratibus, & domibus hujusmodi voluerint, cum gratiarum actione licitè recepturi. Nos enim qui secus egerint, si sint singulares personæ, tam dantes, quam accipientes hujusmodi, excommunicationis, si Capitulum, vel Conventus fuerit, suspensionis sententiis eo ipso decernimus subjacere: à quibus præterquam in mortis articulo, absolvi nequeant absque Sedis Apostolicæ licentia speciali. Hæc ibi.

In interpretanda Constitutione hac, si essent attendenda DD. modernorum dicta, hodie otiosa penitus redderetur: plures enim eorum dicunt, quod recipientes pro sustentatione ingressuri non incur-

rant,

rant censuram, & hos refert, & sequitur Bonac. de excomm. in particular. disput. 2. punct. 29. num. 4. alii autem dicunt, quod talis opinio potest salvari, quando Monasterium est inops, prout vidimus supra in tit. de interd. form. ult. alii dicunt, quod ad incurrendam hanc censuram, requiritur, ut datio, vel receptio fiat ex pacto pro ingressu in Religionem; quos sequitur Pelizar. de monial. cap. 8. num. 17. & tamen ex verbis extrav. supra recitatis hoc non percipitur: quia Pontifex non dicitur pro earundem personarum receptione, prout necessarium esset, quod diceret, ad inducendam hanc causam finalem, sed dicit, quod nihil illorum, quæ ibi expressa fuerunt recipiatur -- in earundem personarum receptione: ex qua dictione inducitur, & indicatur tempus, & occasio potius, quam causa finalis: adeo ut mens Legislatoris fuerit, quod nullo modo ex pacto, recipi possint prandia, dona, & jocalia occasione ingressus in Religionem, quamvis non reciperentur pro illius pretio, ut patet ad sensum: aliàs enim inutilis prorsus fuisset provisio extravagantis, & nihil amplius disponderet, quod jus commune disponit, tot. tit. de simon. alii dicunt quod censura non incurratur, nisi sequatur professio recepti, seu receptæ, & hos sequitur cum Bonaccin. Barb. in hac extravag. n. 3. & tamen Pontifex actum completum professionis non contemplavit, sed receptionis, ut patet ibi -- in earundem personarum receptione, aut ante, vel post illam, & sic ad incurrendam hanc censuram sufficit, quod dona, & alia supra prohibita fuerint data, & recepta tempore ingressus, & acceptationis, & receptionis, qui est actus sub censura prohibitus, & in ea consummatus, ut ipse Bonacc. sic contrarius dixit in censur. bull. Cene disp. 2. q. 2. pun. 4. n. 3. nec expectatur professio recepti, cum Censura hæc non maneat in suspenso, prout maneret cum absurdo, si assertum Barbofæ, & Bonaccinæ verum esset.

4 Alii demum laxiores ajunt, quod hæc Extravag. vel non fuit usu recepta, vel in desuetudinem abiit, & hos referunt; sed non sequuntur Bonacc. primo loco cit. & Donat. prax. rer. regul. tom. 4. tract. 12. q. 21. num. 1. quod est assertum erroneum,

& prorsus insubsistens: quia cum reperitur inserta in Sexto Decretalium, & solemniter publicata, habet vim legis, & sententia contra eam lata est ipso jure nulla, ut advertit Medic. tom. 1. tit. de legib. & stat. part. 1. quest. 3. num. 20. imò cum in Constit. 40. Alexandri Papæ VII. & in Edictis Innoc. XI. anno 1676. & 1684. & Innoc. XII. anno 1692. in Urbe publicatis, prohibeantur expressè monialibus ea omnia, quæ continentur in hac extravagante, sub pœnis privationum officiorum, vocis activæ, & passivæ ipso facto incurrendis, videtur tacite innovata.

Quare Ordinarii locorum in eorum Diecesibus, curare debet exemplo Episcopi Urbis, & Orbis, quod moniales, servant dispositionem hujus extravagantis, & ad tollendos abusus, & removenda illicita, quæ turpe lucrum sapiunt, & modestiæ religiosæ adversantur, ipsi taxent expensas, quæ necessariæ sunt in receptione habitus, & tempore professionis, prout monent Gavant. in verb. monialium professio n. 25. Tambur. de jure Abbatiss. disp. 6. quest. 1. num. 3. Donat. prax. rer. regul. tom. 4. tr. 12. d. quest. 21. num. 3. & ita cessabunt scandala, & pericula incurfus censurarum.

Item quod in casu egressus alicujus Novitiæ nolentis profiteri, vel intra annum probationis decedentis, bona omnia, quæ tempore ingressus detulit, seu Dotem jam solutam sub pœna anathematis hæredibus Novitiæ restituantur, ut Concil. Trid. jubet cap. 16. sess. 25. de regul. non obstante consuetudine, seu usu contrario non restituendi ut Sac. Congr. Concilii respondit Episcopo Eugubino 26. Nov. 1650. lib. de cis. 19. pag. 94.

De excommunic. contenta in Clement. attendentes de stat. monac.

E X C O M. II.

S U M M A R I U M.

- 1 Referuntur verba Clementinæ attendentes de stat. monac.
- 2 Moniales impediens munus Visitatio-

- tionis, excommunicationem ipso jure incurrunt.
- 3 Intellige si prius fuerint monitæ ut desisterent.
 - 4 Datur formula monitionis, & num. 5.
 - 6 Moniales non desistentes ab impedimento, non sunt excommunicandæ collectivè, sed nominatim, cum clausula hic data.
 - 7 Si omnes Moniales sint culpabiles, quomodo sint denunciandæ, ostenditur.

ADNOTATIONES.

DE hac censura aliqua dicta sunt supra in tit. de excom. ad form. 37. §. Si autem ageretur: hic autem ibi prætermissa addenda erunt. Textus igitur in §. Ultimo hæc habet -- si qui vero Visitatores ipsos (idest Monialium) in præmissis impedire præsumperint, seu aliquo præmissorum, nisi moniti respiciant, ipso facto excommunicationis sententia se noverint incurfos, privilegiis, statutis, & consue-

tudinibus quibuslibet in contrarium maximè valituris.

Ex hac generali textus locutione, non tantum Viri cujuscunque conditionis Visitatores impediunt, sed & ipsæ moniales comprehenduntur, & pænæ excommunicationis, si Visitorum munus impediunt subjiciuntur, ut tradunt communiter, Bonaccin. de censur. in partic. disp. 2. quæst. 2. punct. 4. num. 8. Barb. in dict. Clem. attendentes num. 6. Pelizar. de monial. c. 8. n. 29. Tambur. de jur. Abbatiss. disp. 14. quæst. 8. n. 4.

Et licet hæc censura sit latæ sententiæ, non tamen incurritur, statim ac fuerit oppositum Visitationi impedimentum: sed requiritur, quod Visitor prius moneatur impediens, ut desistant ab impedimento, qui si non desistant statim incurrunt, glos. in dict. clem. verb. impedire Navar. in manual. cap. 27. num. 140. Bonac. loco cit. num. 4. Pelizar. de monial. cap. 10. qu. 11. num. 81. Tambur. de jur. Abbatiss. disp. 14. quæst. 8. nu. 3. monitio autem sic poterit concipi.

FORMULA MONITIONIS.

Moneantur infra scripti in termino peremptorio trium dierum, quorum primus eis assignatur ad desistendum ab impedimento præstito Visitationi Monasterii monialium N. & impedire cessandum: secundus, quatenus ab impedimento non cessent, ad dicendum causam quare declarari, & denunciari non debeant excommunicati: & tertius ad videndum contra se ipsos decerni, & relaxari Cedulones, eis amplius non monitis.

N. Visitor.

N. Actuarius.

Monendi.

N. N.
N. N.
N. N.

Et generaliter omnes alii, qui impedimentum præstiterunt, vel ut daretur, consensum, aut auxilium dederunt.

Si impediens Visitationem, Visitori noti sint, eos moneat judicialiter, & specialiter ut supra: at si certò si non constet, qui sint, sufficit, quod ante declarationem moneat generaliter per affixio-

nem, ut volunt glos. & DD. mox supra citati: si autem impedimentum proveniat ex parte Monialium, & moneri personaliter non sinant, monendæ erunt ad desistendum, & impedire cessandum, generali-

raliter monitione vernacula lingua conce-
pta per affixionem ad Valvas Clausuræ.

6 Et si Visitator, quia Moniales impedi-
re non cessant, cogatur ad declaratoriam
devenire, non debet illas excommunica-
tas declarare collectivè, v. g. dicendo-- de-
clarantur, & denunciantur excommunicate
Moniales Monasterii N. quia si ita declaret,
peccaret in textum c. romana de excom. in
6. ubi sic dicitur -- in Universitatem, vel
Collegium, proferri excommunicationis sen-
tentiam penitus prohibemus: volentes ani-
marum periculum vitare: quod exinde sequi
posset, cum nonnunquam contingeret inno-
xios hujusmodi sententia irretiri: sed in il-
los dumtaxat de Collegio, vel Universitate,
quos culpabiles esse constiterit promulgetur.
Ideoque illas tantum Moniales quas sibi
constiterit esse culpabiles nominatim de-
nunciare debet, ut citatus textus præ-
cipit, & præscribit: at si dubitat ratio-
nabiliter præter nominatim expressas,
adesse alias culpabiles, poterit addere in
declaratoria, & in Cedulone hanc clau-
sulam -- Nec non declarantur, & denun-
ciantur excommunicatæ omnes, & singulæ
aliæ Moniales quæ impedimentum, ut supra
Visitationi nostræ dederunt: vel ut ab aliis
daretur consensum, consilium, & auxilium
præstiterunt, & à Nobis monitæ illud re-
movere, revocare, & mandatis nostris pa-
rere noluerunt; Nam adhibita hac caute-
la, non contingit innocentes de Collegio
excommunicari, ut docet Sayr. de censur.
lib. 1. cap. 8. n. 18.

7 Quod si daretur casus, ut omnes Mo-
niales Monasterii visitandi, essent culpa-
biles, & hoc Visitatori juridicè constaret,
tunc posset fieri denunciatio excommuni-
cationis hoc modo -- declarantur, & de-
nunciantur excommunicatæ Abbatissa, De-
canæ, & omnes aliæ Moniales Monasterii
N. quæ mandatis nostris, imò veriùs Apo-
stolicis rebellaverunt, ut tenent Sayr. de
censur. lib. 1. cap. 8. d. n. 18. in fin. & alii ab
eo allegati.

De excommunicat. contenta in cap. 18.
sess. 25. de regul. Concil. Trid.

EXCOMMUN. III.

SUMMARIUM.

- 1 Moniales, quæ dant suffragium scien-
ter, ut recipiatur Puella, quæ co-
actè suscipit habitum, excommunica-
tionem incurrunt.
- 2 Monialis, quæ auxilium, & favorem
præstitit receptioni Puellæ coactæ,
est ineligibilis ad officium Abbatis-
satus.
- 3 Monialis excommunicata denunciata,
potest communicare cum aliis Mo-
nialibus in necessariis ad communem
usum.
- 4 Monialis diffamata de auxilio, & coo-
peratione, pro receptione puellæ
invitæ, coactæ, potest privari ab
Episcopo ex informata conscientia,
voce activa, & passiva.

ADNOTATIONES.

SUB hac censura, de qua jam vidimus¹
suprà in tit. de excomm. ad form. 33.
comprehenduntur etiam Moniales: quia
non solum anathemati subjiciuntur hi,
qui cogunt Virgines, ad ingressum in
Religionem, vel retrahunt ab illa; sed
etiam alii, qui scienter consilium, auxi-
lium, aut favorem dederunt: ac illi, qui
scientes Virginem non spontè habitum
suscipere, vel professionem emittere con-
sentum, & auctoritatem interposuerunt,
& hoc propriè cadit in moniales, quæ
dant suffragium pro admissione, Tam-
bur. de jur. Abbatiss. disput. 3. quæst. 1.
num. 8. 9. & 10. Pelizar. de Monial. cap. 8.
quæst. 12. n. 20.

Ut autem de actionibus, per quas ta-
lis excommunicatio incurrit, Moniales
sint edoctæ, & de ea ignorantiam allega-
re non valeant, debet Ordinarius uti re-
medio, & cautela à me tradita, 10. 1. tit.
11. ad for. 7. Et si sibi judicialiter constet
aliquam ex Monialibus hanc excommu-
nica-

hicationem incurrisse, poterit illam ad exemplum denunciare Collegio Monialium, quia talis monialis est ineligibilis ad officium Abbatissatus ut dicit Passer. de elect. c. 40. n. 77. & per denunciationem non tollitur Superioris libertas jubendi, nec aliis Monialibus, quin possint cum denunciata (preterquam in Divinis) communicare in necessariis pertinentibus ad communem usum Communitatis, Sayr. de censur. lib. 2. c. 14. num. 18. & 21. At si non juridicè de crimine, sed extrajudicialiter certitudine morali fama loquatur, tunc ex informata conscientia, & vigore facultatis Concilii, de qua supra in tit. de suspens. ad form. 6. eam à voce activa, & passiva suspendet, aliove modo omnino puniat: quia peccatum grave est.

De excommunic. contenta in c. ut periculosa ne cleric. vel monac. in 6.

EXCOMMUN. IV.

SUMMARIUM.

- 1 Referuntur verba c. ut periculosa, ne cleric. vel monac. in 6.
- 2 Omnes Religiosi, tam mares, quam feminae tenentur assidue deferre habitum Religionis.
- 3 Religiosus, vel Religiosa deponens habitum intra claustra, licet peccet, non tamen excommunicationem incurrit.
- 4 Religiosus, qui deponit habitum, ut ludat, fugiat, vel exeat à Claustro ad malum finem, vel illum occultat, an, & quando censuram textus incurrat, ostenditur.
- 5 Religiosus, qui habet indultum transseundi ad aliam Religionem, non potest transire ad laxiorem.
- 6 Superior Regularium, non potest concedere licentiam, ut Religiosus, habitum dimittat, vel occulte deferat.
- 7 Ordinarii locorum, non debent concedere licentiam Monialibus, ut recreationis gratia, habitum deponant professionis.

ADNOTATIONES.

IN hoc textu sic dicitur --- *Ut periculosa Religiosi evagandi materia subtrahatur distinctius inbibemus, ne de cætero aliquis quancumque Religionem tacite, vel expresse professus, in scholis, vel alibi temere habitum Religionis suæ dimittat, &c. Si quis autem horum temerarius violator extiterit, excommunicationis incurrat sententiam ipso facto.*

Sub hac textus dispositione, & censura, comprehenduntur omnes Religiosi, sive Viri, sive feminae, qui emiserunt tria vota substantialia in aliqua Religione approbata, ut inquit Passerin. de stat. hom. tom. 3. q. 189. art. 8. inspect. 3. n. 320. Religiosus enim professus, tenetur portare assidue habitum suæ professionis, & præsertim monialis, ut cavetur expresse in c. Sanctimonialis 24. dist. 23. & inc. vidua 20. q. 1. Don. prax. rer. reg. to. 1. p. 2. tr. 6. q. 5.

Ad hanc autem censuram incurrendam, non sufficit quælibet habitus dimissio, sed requiritur, quod sit temeraria, hoc est sine rationabili causa, & apta ad periculosè vagandum extrà Claustra, ut ex relatis verbis textus percipitur, & advertit quoque Donat. loco mox citato qu. 6. & 9. Et hinc est, quod Religiosus, seu Religiosa, qui vel quæ habitum Religionis intrà Claustra dimittit, etiam sine rationabili causa, licet peccet, aut graviter, aut leviter, juxta facti circumstantias, non possit juxta statuta Ordinis puniri, non tamen excommunicationem incurrit, quia cessat periculum vagationis: Donat. loco cit. q. 9. Passerin. de stat. hom. tom. 3. d. qu. 189. d. art. 8. insp. 3. n. 323.

Excusatur ulterius Religiosus Vir ab incurfu hujus censuræ, si habitum dimittat ut saltet, aut ludat, vel ad majorem delectationem in malo ad breve tempus, item si dimittit habitum, ut fugiat & recurrat ad Superiorem, quando est gravatus injustè: non tamen excusaretur si dimitteret habitum religionis, & alium assumeret, ut posset occulte à Claustro egredi ad malum finem, etiamsi esset ad breve tempus, quia talis dimissio est apta ad pessime vagandum: vel si non dimitteret,

zeret, temerè occultaret: nam licet occultatio physicè non sit dimissio habitus, tamen moraliter, & æquivalenter, & quantum ad effectum, quem lex prohibet, idem sunt habitum occultare, & dimittere, ut hæc probat *Passerin.* fuso calamo de more, loco citato n. 342. 348. & seqq. 5. Qui autem haberet Indultum transseundi ad aliam Religionem, non posset habitum primæ Religionis dimittere, & transire ad laxiorem contrà dispositionem Concilii c. 19. sess. 25. aliàs ad hanc transiens nulliter faceret, ut censuit, *S. Cong. Concilii in Cajetana* 24. Martii. 1703.

6 Quare est notandum, quod cum habitus dimissio secundum se, & ex genere suo sit prohibita de jure, Superior Religionis, non potest directè dare licentiam Religiosis dimittendi habitum extrà Monasterium, quia Prælati inferior Papa in jure communi non dispensat, *Passerin.* *ibid.* num. 358: imò *Concil. Trid.* c. 19. sess. 25. de regulari prohibet expressè, nè detur licentia cuiquam Regulari occultè ferendi habitum Religionis.

7 Et ex his quoque inferitur, quod locorum Ordinarii, aliivè Prælati Regulares, non debent dare licentiam explicitam Monialibus subjectis, tempore bacchanalium dimittendi recreationis prætextu habitum Religiosum, & assumendi alium sæcularem præsertim Virilem, ut *S. Congreg. Episc. rescripsit Episcopo Ferrarisen.* 27. Aprilis 1604. licet enim aliquando tolerari possit, quod intrà Clausuram representetur aliqua Historia Sacra, & quod Moniales in ea agant personam fictam: hæc tamen permitti debent rarò, & conniventer, non tamen approbatione speciali, & individua, prout dixi de licentia deferendi scloppum venatorium respectu ad Clericos.

De excommunicat. contenta in Clem. 1. de sent. excom.

EXCOMM. V.

DE hac censura, quæ afficit etiam moniales interdictum violantes, ut dicit *Pelizar. de monial.* c. 8. qu. 14. nu. 22. actum fuit suprà in tit. de excom. ad form.

42. ideoque applicando activa passivis, ad ibi dicta recurrere.

De excommunicat. contenta in Extravag. Pauli II. Ambitosæ de reb. Eccles. non alienand.

EXCOMMUN. VI.

SUMMARIUM.

- 1 Referuntur verba Extravag. ambitiosæ de reb. Eccles. non alien.
- 2 Censura Extravag. ambitiosæ, non effugitur prætextu non usus.
- 3 Dicitur. Si quis masculinum, & femininum genus comprehendit.
- 4 Quæ dicuntur de Monachis, intelliguntur etiam de Monialibus, ubi materia eque convenit Mulieribus Religiosis.
- 5 Moniales subsunt pœnis latis jure communi contrà Regulares, aut Ecclesiasticos, nisi expressè exceptantur.

ADNOTATIONES.

Censura excommunicat. contenta in hac extravag. fertur his verbis -- Si quis autem contra hujus nostræ prohibitionis seriem de bonis, & rebus eisdem (idest Ecclesiarum, & Monasteriorum) quicquam alienare præsumpserit, alienatio, hypothecca, concessio, locatio, conductio, & infeudatio hujusmodi, nullius omnino sint roboris, vel momenti: & tam qui alienat, quam is, qui alienatas res, & bona prædicta receperit, sententiam excommunicationis incurrat.

De hac egi *par. 2. tit. 14. ad form. 4.* ubi probatum remanet, quod ab illius incursum non excusat prætextus non usus extravagantis, & quod in praxi non absolvitur, nisi à Sede Apostolica, quamvis non sit reservata: quia hodiè alienantes non solum incurrunt hanc excommunicationem sed etiam aliam contentam in c. 11. sess. 22. de ref. *Conc. Trid.* quæ Papæ reservata est.

Hanc autem censuram incurrere etiam Moniales, si bona Monasterii alienent sine beneplacito, non dubitatur, tum quia.

quia dictio illa -- si quis in dispositione legis contenta, masculinum, & femininum sexum comprehendit, Bon. de censur. in commun. disp. 2. q. 4. punct. 2. n. 3. Gaball. ad Constit. Egid. lib. 4. c. 55. n. 1. cum aliis pluribus apud Barbol. d. 373. n. 2. etiam si materia sit odiosa, & poenalis, Fagnan. in c. ut filii n. 39. de fil. presbyt. tum quia, quæ dicuntur de monachis, intelligenda sunt etiam de monialibus, ubi materia æquæ convenit mulieribus Religiosis, Fagnan. loc. cit. n. 40. & 41. Peliz. de monial. d. cap. 8. q. 18. n. 17. Nicol. lucubr. civil. lib. 3. tit. 1. nu. 88. tum demum quia Moniales subfunt poenis indefinitè latis jure communi contra Regulares, aut Ecclesiasticos, nisi expressè excipiantur, ut tradunt Graff. consil. 22. n. 2. 3. 4. de sent. excomm. part. 1. ubi in specie de poena excommunicationis, & aliis quos refert, & sequitur Pelizar. d. c. 8. n. 1. & 2. Ideoque nè Abbatisæ, & Capitula Monialium de hac censura ignorantiam allegare valeant, erunt in Synodo admonenda.

De excommunicat. ferenda contenta in c. secundum instituta ne cler. vel monac.

EXCOM. VII.

SUMMARIUM.

- 1 Moniales subduntur poenis contra Negociatores jure communi inflis.
- 2 Datur formula monitionis faciendæ contra Moniales Negociatrices.
- 3 Clerici, & Religiosi non solum per se ipsos negociari prohibentur, sed etiam per alios.
- 4 Moniales Negociatrices, suaviter ad bonam frugem reduci debent, & ubi charitas non prodest, poenis coercendæ sunt.
- 5 Clerici, & Moniales Moniti in Synodo ut cessent, & abstineant ab illicitis negotiationibus, si non pereant, possunt puniri poena comminata absque alia monitione.
- 6 Ignorantia Constitutionis Synodalis in loco ubi fuit publicata, non est allegabilis.

ADNOTATIONES.

DE Censuris, & poenis infligendis contra Clericos sæculares, & Regulares Negociatores, & quibus etiam Moniales subjiciuntur: Pelizar. d. c. 8. n. 31. egimus supra in tit. de suspens. ad form. 8. Quare si hæ vacent illicitæ negotiationi, erunt monendæ, prout ibi notavi.

Ad se abstinendum à negotiatione illicita sub poena privationis Veli, nec non vocis activæ, & passivæ, & alii arbitrio, juxta dispositionem Sacrorum Canonum, & si Negociatrix sit Abbatisa, erit admonenda sub poena suspensionis, & depositionis ab Officio. Quod si monitæ ab illicita negotiatione non desistant, erunt gradatim puniendæ, scilicet, primo loco voce, secundo loco velo, & Eucharistia privandæ, & tertio loco etiam excommunicandæ: & hoc non solum quando per se ipsas negociantur; sed etiam quando hoc faciunt per alios, quia Clericis, & Religiosis prohibetur, ut nec per alios possint negociari, ut colligitur ex cap. consequens dist. 88. quem perpendi loco supra citato, & advertit etiam contrariis rejectis, Passerin. de stat. hom. tom. 2. quæst. 187. art. 2. num. 210. ubi firmat, culpam incurrere Religiosum, qui negociatur per alium, & in eo habere locum poenas, quæ in Negociatorem contumacem latæ sunt per sacros canones.

Antequam tamen Moniales negociatrices juridicè puniantur, adhibenda erunt remedia suaviora, idest hortationes, & monita Patrum Spiritualium, & si ad cor redire velint, & peccati veniam humiliter exposcant, Ordinarius paternum aperiat sinum, viamque ad poenitentiam sternat faciliorem: at ubi charitas Pastoralis non prodest, non parcat abscissio, ut monet Leo Papa in c. illud sanè 24. q. 3.

Providè igitur Ordinarius agendo, moveat in Synodo tam Clericos, quam Moniales, ut abstineant ab exercitiis, & negotiationibus illicitis sub poena suspensionis à Divinis, & privationis vocis activæ, & passivæ respectivè, & aliis arbitrio; tale enim statutum in hac deli-

cti

Et specie, habet vim trinae monitionis, ut probant relati à Passerin. *de stat. hom. to. 2. qu. 187. art. 2. n. 224. vers. Prælati enim.* Ideoque si Synodo non parerent, posset absque alia monitione contra delinquentes procedere, & eos punire, cum ignorantia Synodalis statuti non sit allegabilis, dum in loco fuerit publicatum, Graff. *dec. aur. par. 1. lib. 4. c. 9. num. 15. Tusch. lit. I concl. 20. n. 22.*

De excommunicat. contenta in c. si quis suadente Diabolo 17. quæst. 4.

EXCOMMUN. VIII.

SUMMARIUM.

- 1 Moniales se invicem, vel Conversas, vel Clericos percutientes, censuram Canonis, si quis suadente 17. qu. 4. incurrunt.
- 2 Moniales incursæ in censuram d. canonis, ab Episcopo absolvuntur, quamvis percussio sit enormis.
- 3 Monialis, quæ passa est se violari, si procuret abortum, an censuram canonis, si quis suadente incurrat, ostenditur, & n. 5.
- 4 Clericus, qui animo irato, & injuriosè percutit se ipsum d. censuram incurrit.

ADNOTATIONES.

DE hac censura actum fuit suprâ in *tit. de excom. ad for. 1.* in quam moniales se invicem, vel Conversas, aut Clericos percutientes incurrunt: quia sub nomine Monachi comprehenduntur ad hunc effectum omnes Religiosi utriusque sexus, etiam si adhuc sint Novitii, *c. non est de sent. excom. & c. Religioso 21. §. Quamvis eod. tit. in 6. Bellet. disq. cler. par. 1. de favor. cler. can. §. 1. n. 31. & 35. Pirhing. in jus can. l. 5. tit. 39. n. 49. & 50.* possunt tamen præmissis salutaribus prænitentiis magis, & minùs gravibus juxta percussioneis qualitatem, ab Episcopo absolvi, etiam si percussio esset enormis, *c. de monialibus 33. de sent. excom. Bellet. loco cit. §. 3. n. 4.* ubi facultatem hanc ampliat ad Moniales exemptas,

Dubium hic oriri potest, scilicet, an Monialis, quæ se violari passa est, & potestea potione pharmaci, aut scissione venæ, procurat proprium concepti fetus abortum, in excommunicationem hujus canonis incidat? Pelizar. super dubium, hoc refert in *d. c. 8. n. 34. vers. addo sententiam Cajetani* putantis, non incurrere, & aliorum DD. qui contrariam sententiam affirmativam sustinent, quam ipse vocat probabiliorem. Ego autem teneo, quod opinio Cajetani possit sustineri: quia licet Clericus, qui animo irato, & injuriosè percutit se ipsum, hanc excommunicationem incurrat, ut de magis communi volunt Barbos. in *c. contingit 36. de sent. excom. Bellet. disq. cler. de favor. cler. can. §. 1. num. 14. Bonac. de censur. in commun. disput. 2. quæst. 4. punct. 2. num. 7.* adhuc tamen in isto casu talis manus in se ipsam injectio, non videtur temeraria, & injuriosa, cum non proveniat ex ira, vel tedio vitæ, ut requirunt DD. citati, sed fit ad defensionem proprii honoris, ad vitandam infamiam. Quare sicuti pro defensione vitæ licitum est clericum aggressorem repercutere, & etiam occidere sine incurfù excommunicationis, ut suprâ suo loco probatum fuit: ita ad tuendum honorem, qui est defendendus sicut vita, ut ait Medic. *tom. 2. tract. de Opusc. opusc. 3. num. 19.* poterit Monialis venam scindere, & foetum etiam animatum, qui honorem vult tollere, interficere absque excommunicationis hujus canonis incurfù (quidquid sit de peccato, quod certum est incurri: & quidquid sit an aliam Censuram contentam in Bulla Sixti V. 87 incurrat, de qua affirmat Graff. *dec. aur. par. 1. lib. 5. cap. 63. n. 18.*) quia infamia propria in hac re gravi æquiparatur morti, & præponitur cuicumque præcepto juris positivi. Medic. *ibid. n. 19.* & de regular. *jur. par. 2. reg. 1. num. 50.* & in puncto Nicol. *lucubr. can. lib. 5. tit. 39. n. 153. limit. 22.*

De excommunic. contenta in Bulla Pii V.

8. §. Decori Bullar. tom. 2.
pag. 185.

EXCOM. IX.

SUMMARIUM.

- 1 Moniales egredientes clausuram injustè, excommunicationem Papæ reservatam incurrunt.
- 2 Qui recipiunt, & comitantur Moniales egressas, an, & quando excusentur ab incurfu censurarum, ostenditur.
- 2 Publica egressio Monialium à clausura à solo Papa, occulta verò ab Episcopo absolvitur.
- 4 Ordinarii locorum in quibus aliis casibus præter expressos in Bulla Pii V. concedere possint licentiam egressus à clausura, ostenditur.

ADNOTATIONES.

- 1 **M**oniales indebitè egredientes Clausuram proprii Monasterii, non solum ipso facto absque alia Judicis declaratione incurrunt excommunicationem Papæ reservatam in hac Constitutione, sed etiam ejus vigore, remanent privatæ Dignitatibus, Officiis, & administrationibus, quæ antea obtinebant, & fiunt inhabiles ad obtinenda, quinimmodò iisdem penis subjiuntur Episcopi, & alii Prælati Regulares, qui sine justa causa ibi expressa, dant licentiam Monialibus exeundi, necnon ii, qui Moniales injustè egressas comitantur, aut recipiunt, quamvis quo ad hos Bonaccin. *de clausur. quæst. 1. pun. 4. num. 5.* teneat, quod hanc censuram non incurrant, si causa urbanitatis, vel amicitiae, vel honoris, vel consanguinitatis, Monialem illicitè egressam, vel recipiunt, vel comitantur, dummodò illius delictò non faveant, & Bonaccin. sequitur Pelizar. *de Monial. cap. 5. sect. 2. num. 76.* & favet quodammodo Donat. *prax. rer. regul. tom. 4. tract. 4. quæst. 8. num. 13.* ubi sic ait: tamen excipiuntur personæ, quæ illas recipiunt, ob urgentem necessitatem, vel comitantur ad bonum finem, nempe, ut earum honori, & castitati consulant, aut hor-
- Monacel. Formul. Pars III.

tentur redire, quia sic recipientes non peccant, nec dicuntur cooperari peccato prædictarum, &c. Nam quamvis Hereticorum receptores, & fautores sint excommunicati, excommunicatione Bullæ Cænæ, excipiuntur tamen, qui hereticos recipiunt non ut hereticos, sed ut amicos, vel cognatos, aut ut egentes vitæ subsidiis, ut mirificè dicit Cajetan. &c. quod si habet locum in peccato hæresis, quod extat peccatorum omnium pravissimum, quanto magis debet procedere in casu de quo agitur, &c. quamquam Navar. in *Commentar. de regular. num. 51.* illos tantum excuset, qui illas recipere, aut comitentur in extrema vel gravi necessitate.

Quando violatio Clausuræ, sive egressio Monialium est publica, nemo præter Papam, vel habentem ab eo facultatem ab hac excommunicatione absolvere potest, Bonaccin. *loco cit. punct. 5. num. 1.* si verò egressio esset occulta, Episcopus vigore facultatis sibi à Concilio Trident. *sess. 24. c. 6.* tributæ posset absolvere, Donat. *tom. 4. tract. 4. d. quæst. 8. num. 7.* ubi dat concordantes. Fagn. tamen in *c. dilectus de temp. ordinat. n. 32. & 33.* testatur, Sac. Congreg. declarasse hanc facultatem Episcopo fuisse ablatam, etiam in casu occulto, & in *c. quoniam num. 30. de conslit. & idem tenet Gallemart. collect. in Concil. cap. 6. sess. 24. de reform. num. 7. ver. fin. Passerin. de elect. c. 26. num. 45.*

An autem licentia egressus possit Monialibus ab Ordinario concedi, non solum in casibus in hac Constitut. expressis, scilicet, magni incendii, lepræ, aut Epidemiæ, sed etiam aliis casibus, in quibus militat eadem ratio; jam dixi *par. 1. tit. 7. ad form. 1. num. 4. & par. 2. tit. 15. ad form. 15. num. 15.* ubi ex responsione Sac. Congreg. Episcop. & Regular. ostenditur, quod sub morbo, & nomine Epidemiæ intelligi debet alius quicumque morbus popularis contagiosus. Quod autem possit licentia ab Ordinario justè concedi in casu ingruentis belli, si justè timeatur de communi bono Sanctimonialium, vel ingentis alluvionis, tenet Donat. *loco cit. tom. 4. tract. 4. quæst. 2. num. 11.* à quo non dissentit Fagnan. in *cap. recolentes num. 54. de stat. Monach.* ubi sic inquit.

R In

In primo casu dumtaxat Bulla Urb. IV. non corrigitur per d. Bullam Pii V. videlicet quando superveniret inevitabilis, & periculosa necessitas, sicut exustionis ignis (qui casus est hodie exceptus in Extravag. Pii V.) & incursus hostilis, & consimilis: Quod intellige dummodo necessitas sit extrema, & egrediantur saltem auctoritate Episcopi, si ulteriorem dilationem res non patiatur; quid enim si Monasterium aquarum inundatione mergeretur, aut irreparabilis totius Monasterii ruina proxima immineret; expectanda nē esset licentia ab Vrbe; an potius succurrendum Monialibus pereuntibus? Ad hoc c. exiit, qui seminat, §. Porrò de verb. signif. lib. 6. ubi -- Nec ipsis fratribus jure poli in extrema necessitatis articulo ad providendum sustentationi naturæ via omnibus extrema necessitate detentis concessa, præcluditur, cum ab omni lege extrema necessitas sit exempta: sed extra hunc casum, translatio monialium ab uno, ad aliud Monasterium fieri non potest, nisi auctoritate Apostolica. Hæc Fagnan.

De excommun. contenta in c. indemnitatibus, §. Postremo de elect. in 6.

EXCOM. X.

SUMMARIUM.

- 1 Qui præsent electioni Monialium, tanquam Officiales, si non abstinere ab eis, ex quibus discordiæ oriri solent excommunicationem incurrunt.

ADNOTATIONES.

Mulieres Religiosæ, quæ Clausuram non servant, si vocatæ ad diligendas Moniales in Electionibus, non abstinere ab eis, ex quibus discordiæ oriri, vel ortæ nutriri possunt circa ipsas electiones, excommunicationem incurrunt eo ipso, ut notat glos. marginalis in d. §. Postremo, Bonaccin. de censur. extr. bull. cæn. disp. 2. q. 2. pun. 5. n. 4. Et hinc est, quod alii vocati ad hortandum, si oppositum faciant, non incurrunt, quia textus intelligitur de his, qui præsent electioni, tanquam officiales illius, nimirum ut Scrutatores, Notarii vel testes, ut contra Bonaccin. loco citato tenet Passerin. de elect. c. 40. n. 29.

De Suspensionibus.

§. II.

De suspensione contenta in Extravag. 1. de simon.

S U S P. I.

SUMMARIUM.

- 1 Capitulum Monialium agens contra dispositionem Extravag. 1. de simon. incurrit suspensionem eo ipso ab omni actu capitulari communi.

ADNOTATIONES.

- 1 Diximus supra in tit. præcedenti §. 1. quod Moniales particulares exigentes, & recipientes ab ingredientibus Religionem directè, vel indirectè prandia, pecunias, jocalia, aut alia etiam ad

usum pium deputata, incurrunt excommunicationem contentam in hac Extravaganti, modò dico, quod Capitulum ipsarum Monialium agens contra dispositionem ejusdem Constitutionis, suspensionem improprie dictam, hoc est privationem (quæ est reservata) ab omni actu, & officio Capitulari communi, & quod administrationem Ecclesiasticam requirit, eo ipso incurrit, prout tradit Barbof. in dict. extravag. num. 8. An autem talis poena hodie vigeat, & incurratur, faciunt ad hoc, quæ ibidem dicta sunt de excommunicatione.

De

De suspensione contenta in c. 17. sess. 25. de regular. Concil. Trident.

S U S P. II.

S U M M A R I U M.

- 1 Abbatissa tenetur certiorare Episcopum per mensem antè de professione emittenda Novitiæ, alias suspensionem ab officio incurrit, quamvis sit exempta, & aliis pœnis puniri potest. Abbatissa, quæ consensum præstat de positis dotium fidei, suspendi potest ab officio ibi. Episcopus ex causa, potest pœnas canonum augere ibi.
- 2 Certioratio debet fieri Episcopo, non autem ejus Vicario, nisi sit absens, vel hoc ignoranter fiat & n. 3. Vicarius generalis Episcopi, non potest explorare voluntatem Puellarum, quæ ad habitum, vel professionem admittuntur, nisi Episcopo impedito vel absente ibid.
- 3 Vicarius non potest explorare ea, quæ sunt commissa Ordinario per nomen appellativum Episcopi.
- 4 Electio Abbatissæ tempore Sedis vacantis, notificanda est Vicario Capituli.
- 5 Vicarius Capituli longe excellit Vicarium Episcopi.

ADNOTATIONES.

- 1 **A**bbatissa, sive Priorissa, sive Præfecta Monasterii Monialium, tenetur per mensem antè certiozem facere Episcopum, de professione emittenda à Novitiis; quod sit non fecerit, quamdiù Episcopo videbitur suspensionem ab officio incurrit, & ex dispositione Concilii in d. c. 17. Quare ad officium ordinari pertinet de hoc admonere, non solum Abbatissas Monasteriorum sibi subjectorum, sed etiam exemptorum; & Regularibus subjectorum, prout monui p. 2. tit. 13. ad form. 5. quæ si sua monita spernerent, & Vir-

gines ad habitum, & Novitias ad professionem admitterent eo non certiorato, censuris, & aliis juris remediis, non tantum Abbatissas exemptas; sed & eorum Superiores posset coercere, non obstantibus exemptionibus, & privilegiis, Barb. in sum. decis. Apostolic. collect. 5. num. 23. Gallemart. collect. in Concil. in d. c. 28. sess. 25. de regular. num. 10. circa fin. & probant Decreta à me d. par. 2. loco citato num. 11. allegata. Hanc suspensionem (inhærendo Decretis generalibus S. Cong. Episc. & regul. quæ prohibent in receptione Novitiæ ad habitum, fieri depositum Dotis verbale, seu confessionatum) posset Episcopus extendere ad Abbatissas, quæ scienter præstant præsentiam, & consensum hujusmodi depositis fictis, non realibus, & effectivis, c. fin. de transact. potest enim Episcopus canonem adjuvando, pœnam adjungere glos. in clem. ne Romani de elect. Fagn. in c. irrefragabili §. Cæterum num. 11. de offic. ordin. Decreta autem id prohibentia referuntur à Nicol. in Flosc. in verb. depositum.

Quid si Abbatissæ, & Superiorissæ 2. exemptæ, non Episcopum in Diœcesi præsentem, sed ejus Vicarium generalem certiorarent, nunquid Concilio satisfacerent? Et videtur dicendum, quod non: quia Concilium Episcopum nominatim; non autem Ordinarium expressit & per hoc videtur in exploratione voluntatis professuræ illius industriam elegisse, & ideò Vicarius Generalis nec cum speciali mandato potest explorationem voluntatis Puellæ habitum regularem suscipere aut professionem emittere volentis facere nisi Episcopo impedito, vel absente, ut jam pluribus auctoritatibus allegatis probavi p. 1. tit. ad form. 1. n. 46. quibus nunc addo Barb. alleg. 54. n. 88. & alleg. 100. n. 8. Pelizar. de monial. c. 3. num. 2. Ventrigl. in prax. p. 2. adnot. 14. §. 1. num. 53. quidquid dicat sine auctoritate in contrarium Ciardin. contr. 194. num. 10. & 20.

Imò etsi Vicarius veniat appellatione 3 Ordinarii: non tamen potest explorare ea, quæ non veniunt sub generali mandato, sed indigent speciali, ut dixit Rot. coram Coccin. decis. 608. n. 3. & sic multò minùs poterit exequi ea sine mandato, quæ

R 3 com.

commiffa sunt Ordinario per nomen appellativum *Episcopi*, ut advertit Biff. *hierurg. lit. R. n. 63. §. 2.* Fateor tamen, quod si Abbatiffa, five Superior exemptus hoc non faceret de industria, fed ex ignorantia, & bona fide, fine dolo, & fraude, effent excufandi: ficut fi Epifcopus effet extrà Diacefim; non folum poffent, fed tenerentur denunciare electionem Abbatiffæ Vic. Generalis, Pafqualig. *ad contr. de Franc. par. 1. num. 728. in fin.* Pafferin. *de elect. c. 40. num. 15.* ubi ampliatur hoc faciendum effe, etiam tempore Sedis vacantis, & Vicario Capituli notificandam, quia longè excellit Vicarium Epifcopi, Graff. *decif. aur. p. 2. additam ad p. 2. c. 10. n. 5.* Card. de Luc. *de canonic. difc. 33. num. 6.*

De fufpensione contenta in Clem. 1. de reb. Ecclef. non alien.

S U S P. III.

S U M M A R I U M.

- 1 Abbatiffa concedens alicui ad tempus jura, vel bona Monafterii, fufpensionem ab officio incurrit eo ipfo, nifi neceffitas illam excuset.
- 2 Sufpenfus ab officio à jure, intelligitur fufpenfus non tantum ob officio ordinis, fed etiam jurisdictionis.

ADNOTATIONES.

Abbatiffa, five Prælatæ Monafterii Monialium concedens alicui ad vitam, feu ad certum tempus jura, vel bona Monafterii, præter pœnas extravag. *Arbitiofæ*, vigore hujus Clementinæ, fufpensionem ab officio, ipfo facto incurrit; nifi neceffitas, aut evidens utilitas Monafterii, & confenfus Capituli Monialium eam excufaret. Nam licet Clementina loquatur de Religiofis viris, tamen cum prohibitio fit generalis *ibi-ne quis Religiofus*: comprehendunt, tam Superiores mares, quàm femine, per ea, quæ jam diximus fuprà, præfertim cum materia, quæ fub tali pœna prohibetur, fit communis etiam Monialibus, & ne refpectu femine

cenfura fufpensionis ab officio in Clementina inflicta fit inutilis, debet nomine officii intelligi non tantum officium ordinis (quod non potest in ea cadere) quàm jurisdictionis, ut tradunt Bonac. *de fufpenf. difp. 3. pun. 5. §. 4. n. 5.* & tom. 3. *de fufp. in particul. difp. 3. qu. 4. pun. 15. n. 8.* Pelizar. *de monial. c. 8. q. 29. n. 37.*

De fufpensione contenta in cap. non folum, & cap. constitutionem de regular. in 6.

S U S P. IV.

S U M M A R I U M.

- 1 Regulares mendicantes, tam mares, quàm femine, admittentes aliquem ad professionem antè completum annum probationis, à receptione aliorum funt ipfo jure fufpenfi, & nu. 2.
- 3 Concilium Trid. pœnas à jure statutas non tollit.
- Epifcopus Moniales in hanc fufpensionem incurfas abfolvit ibid.
- 4 Præcedentia inter Moniales, quomodo fit regulanda, oftenditur.

ADNOTATIONES.

Regulares mendicantes, qui aliquem antè completum annum probationis ad professionem recipiunt, à receptione professionis aliorum funt ipfo jure fufpenfi, aliis pœnis puniendi, prout statuitur in *d. c. non folum*: Constitutio extenfa ad omnes ordines mendicantes in *d. c. constitutionem*, comprehendit etiam Moniales, ut volunt Bonacin. *de fufp. in particul. difp. 3. quæft. 8. punct. 5. n. 13.* Pelizar. *d. cap. 8. num. 38.* Quare fi moniales horum ordinum aliquam Novitiam antè annum completum probationis scienter ad professionem reciperent, tam Capitulum, quàm omnes Moniales particulares, ipfo facto à receptione aliarum Mulierum ad professionem effent fufpenfæ; & fi factum effet præfumptuofum, poffent, imò deberent aliqua alia pœna puniri, ut in textu difponitur *ibi -- quo fi forte contra hanc noftram prohibitionem quemquam recipere præ-*

presumpseritis, decernimus eum, qui taliter receptus fuerit nullatenus esse vestro Ordini alligatum, usque receptione quorumlibet ad professionem ejusdem Ordinis fore ipso facto suspensos, & insuper pœne subji-
ciendos.

- 3 Hæc autem pœna suspensionis à receptione aliorum, ablata non fuit à Concil. Trid. sess. 25. c. 5. ubi professio antè annum probationis emissa irritatur, quia Concilium alias pœnas à jure statutas non tollit; & d. text. in d. c. non solum, non respicit tantum validitatem actus, quam factum, ut advertit Bonac. loc. cit. n. 19. potest tamen Episcopus, ab hac suspensione Moniales subditas absolvere, & ad actus receptionis reintegrare, Bonac. ibid. n. 18.
- 4 Et hic nota, quod præcedentia inter Moniales, non regulatur à die suscepti habitus, sed à die validæ professionis, quatenus autem duæ insimul eodem instanti professionem emitterent, quæ prius ad habitum admittitur fuit præcedere debet, & si eodem tempore ambæ ad habitum admittitur fuissent, data etiam professionis paritate, quæ prius acceptata fuit præcedet, S. Cong. Episc. in Patavina 1608. & in Nolana 26. Junii 1615. & S. Congr. Concil. 13. Martii 1648.

De suspensione contenta in Bulla Gregor. XIII. Exposcit, Bullar. tom. 2. pag. 463.

S U S P. V.

S U M M A R I U M.

- 1 Abbatissatus officium est triennale.
- 2 Episcopus non potest prorogare gubernium Abbatissæ, neque sub alio nomine donec nova Abbatissa eligatur, & reicitur Pasqualig.
- 3 Abbatissatus officium potest esse annale, vel biennale, & tunc Abbatissæ reelegi potest, donec triennium compleatur.
- 4 Bulla Gregorii XIII. non habet locum in electione Abbatissæ, quæ fit per institutionem, presentationem, seu nominationem, neque extrâ Italianam, & n. 5.
- 6 An Constitutio Gregorii XIII. sit servanda in Monach. Formul. Pars III.

vanda in Conservatoriis, & aliis Collegiis Virginum non habentibus clausuram, examinatur.

- 7 Ordinarius dispensat, ut Superiorissa Conservatorii possit reelegi ad aliud triennium.

ADNOTATIONES.

Abbatissæ, sive Monasteriorum Monialium Præfectæ, quæ olim in Italia erant perpetuæ, hodiè vigore hujus Constitutionis sunt triennales, ad eodè ut statim expirato triennio; remaneant ab officio suspensæ, & omni prorsus careant auctoritate, & nisi transacto alio triennio reelegi non possint, sub pœna nullitatis, & irritationis.

Hoc gubernii triennium, Episcopus non potest prorogare, S. Congr. Episc. in Advien. 15. Febr. 1615. neque Abbatissam post finitum gubernium, sub alio nomine Monasterio præficere, donec nova Abbatissa eligatur, ut dixi par. 1. tit. 11. ad form. 22. n. 11. quia ita providendo faceret contra Bullam, in qua sic dicitur: elapso triennio suis officiis perfunctæ præesse desinant, ac à regimine, & administratione Monasterii per triennium à die finitæ administrationis abstineant, &c. Quod si secus à quoquam quavis auctoritate fuerit attentatum, electionem, & præfectionem hujusmodi, ac omnia, & singula, quæ inde sequentur, irrita, nulla, & inania fore &c. sed donec nova Abbatissa eligatur, præsentia datur Seniori, ut probant Decreta in d. par. 1. allegata, Donat. prax. tom. 4. tr. 7. q. 27. n. 3. quidquid dicat in contrarium Pasqualig. ad contr. de Franc. p. 1. n. 675.

Hæc autem Constitutio prohibet gubernium Abbatissarum protrahi ultra triennium: non tamen, quod non possint esse annales, vel biennales juxta Religionum statuta, Gavant. manual. Episc. verb. monialium official. electio n. 22. Tambur. de jur. Abbatiss. disp. 30 q. 1. n. 10. Pelizar. de Monial. c. 7. n. 46. quæ poterunt post annum, vel post biennium reelegi, quousque gubernium triennale compleant, ut vult Pasqualig. ad Lauret. de Franc. contr. p. 1. n. 677.

R 3 Item

4 Item non habet locum in electione Abbatissæ, quæ fit per institutionem, præsentationem, sive nominationem, quia, qui ex privilegio, aut ex lege fundationis Monasterii, hanc facultatem habet, poterit eam perpetuò, vel ad tempus longius præsentare, etiam in Italia, Barb. de jur. Eccles. lib. 1. c. 46. n. 37. Donat. prax. rer. reg. tom. 4. tr. 7. q. 23. nu. Card. de Luc. suprâ Concil. dis. 37. n. 20.

5 Neque locum obtinet extra Italiam, nec minùs in Conservatoriis, & Domibus piis virginum, & Mulierum collegialiter viventium, in quibus clausura non servatur, ut respondit Navar. conf. 7. de stat. monac. per tot. ubi loquitur de Ven. Domo Oblatarum Turris Speculorum Urbis.

6 Verumtamen, licet sententia Navarri, inspecto Constitutionis tenore vera sit, ex quo in ea strictè de Monialibus S. Benedicti, Cisterciensium, Carthusiensium, & aliorum ordinum, sermo fit: tamen cum in c. indemnitatibus §. Supradicta de elect. in 6. dicatur, quod quæ statuta sunt ibi circa electionem Abbatissæ, & Priorissæ Monialium, servari debeant etiam in Domibus & Collegiis Mulierum, & oblatarum in quibus vota solemnia religionis non emittuntur, ut ibi -- supradicta siquidem, nedum in Monasteriis, in quibus sunt Moniales viventes sub aliqua ex religionibus approbatis: sed etiam in illis ubi sunt juxta quarundam Provinciarum consuetudinem Mulieres, quæ nec propriis renunciant, nec professionem faciunt regularem, sed vivunt ut in Sæcularibus Ecclesiis Canonice sæculares volumus per omnia observari: certum videtur quod nisi statutum fundationis obstet, vigore dispositionis juris d. Constitutio ad Congregationes Mulierum Oblatarum, sive Tertiariarum sit extendenda, & in earum electionibus observanda, prout jam declaravit S. Congr. Episc. ut testantur Pasqualig. loco supra citato n. 671. Nicol. in fosc. verb. Conservatorium nu. 3. & pro indubitato de jure tenet Passerin. de elect. cap. 40. n. 30. At in his poterit Ordinarius dispensare, ut Superiorissa valeat confirmari, & rec legi ad aliud triennium, Nicol. loco citato.

De suspensione contenta in Constit. Greg. XV. Inscrutabili. Bullar. tom. 4.

S U S P. VI.

S U M M A R I U M.

- 1 Electio Abbatissæ in Monasteriis Regularibus subjectis, si fiat sine præsentia Episcopi, an, & quando sit valida, vel invalida, ostenditur. & n. 2. & 3.
- Superiores Regulares, qui ad electionem Abbatissæ processerunt, non expectato Episcopo, possunt puniri, ibi.
- 4 Datur formula declarationis animi Episcopi, super præsentia electionis Abbatissarum exemptiarum.
- 5 Constitutio Synodalis in rebus specialiter Ordinario commissis, ligat etiam Regulares.
- 6 Electio Abbatissæ per vota non secreta, nulla est, quamvis hoc contingat ex ignorantia, & adducitur pro limitatione doctrina Sperelli.
- 7 Electio Abbatissæ nulla est, quando electa non habet requisita Concilii vel est corrupta, illegitime nata, excommunicata, suspensa, aut interdicta, quamvis tolerata.
- 8 Electio facta per scrutinium auriculare, dicitur secreta.
- 9 Electio facta coram simplicibus testibus, & non coram scrutatoribus est nulla. Scrutatores obligantur ad secretum. ibi.
- 10 Electio Abbatissæ in Monasteriis Regularibus subjectis, prorogari, fieri, & confirmari non debet sine consensu Episcopi.
- Abbatissa canonicè electa, si officium sibi impositum acceptare recusat, potest censuris cogi ad acceptandum ibi.

ADNOTATIONES.

HÆC Constitutio fuit à me data per extensum cum declarationibus

bus nonnullorum dubiorum desuper emanatis, par. 1. in *Appendic. pag. 305.* Præter autem ibi notata ea oritur, quod postquam Episcopus declaraverit velle uti potestate hic sibi tributa; Regulares non possint in Monasteriis Monialium ipsis subjectis Abbatissas, seu Præfectas eligere, nisi in prius ipse, de tempore electionis fuerit monitus, ideoque si Abbatissa eligeretur absque præsentia, & assistentia Episcopi, si ve ejus delegati, tamquam nulliter, electa remaneret, suspensa, si credimus Nicolio in *fosse. verb. Abbatissa n. 4.* quem bona fide sequitur Lantusc. *theatr. regular. cod. verb. nu. 8.* & eos non reprobat Pignatell. *consult. 120. n. 4. tom. 8.*

2 At si veritatem inquirimus, debemus dicere, quod electio Abbatissæ in Monasteriis Regularibus subjectis taliter facta, sit quidem valida, sed possit ab Episcopo spreto, nulla (si velit) declarari, ut melius observat Passerin. *de elect. cap. 40. nu. 20.* Superiores autem, qui Episcopo non monito, aut tempore determinato non expectato, ad electionem processerunt, possunt puniri, ut declaravit S. Congreg. Concilii, in *Bullar. tom. 4. part. 102.* & hoc dicit Decretum, quod male pro se allegat Nicolius, ut videri potest in meo citato codice in *Appendic. pag. 308.* & hoc quoque firmant Barb. *de jur. Eccles. lib. 1. cap. 45. num. 34.* Gavant. in *manual. verb. Monialium officiales num. 13.* Donat. *prax. tom. 4. tract. 7. quest. 10. nu. 3.* & alii ab eis allegati Cæterum in hac Bulla nullum adest verbum, sed clausula, ex quo, seu qua valeat inferri ad nullitatem electionis Abbatissæ factæ sine præsentia Episcopi, sed solum datur ei potestas facultativa per se vel per alium præsidendi, si velit. & ideo requiritur animi declaratio, quæ modo sequenti vel simili concipi poterit.

Animi declaratio in Synodo facienda.

3 Volentes nos uti facultate nobis in hac parte attributa à Constit. San. me. Gregor. XV. *Inscrutabili*, interessendi, & præsidendi electionibus Abbatissarum, Priorissarum, Præfectarum, vel Præpositarum Monasteriorum Mo-

nialium, jurisdictioni Superiorum Regularium subjectarum: hac nostra Constitutione declaramus velle per nos ipsos, vel per alium à nobis delegandum interesse, & præsidere quoties casus eligendi evenerit, electioni Abbatissarum, & Superiorissarum Monasteriorum Monialium, gubernio Regularium exemptorum subjectarum hujus nostræ Diœcesis, ideo monemus, & interpellamus Superiores Regulares omnes pro tempore, nè ad electionem dd. Abbatissarum, & Superiorissarum quocunque nomine appellentur, deveniant, nisi prius nobis, & successoribus nostris de electionis significato, sub penis censurarum, & aliis arbitrio.

Hæc animi declaratio, si fiat in Synodo (quæ in re specialiter Ordinario commissa obligat, & ligat etiam Regulares, ut tradunt Ricc. in *prax. par. 4. resol. 380. num. 5.* Donat. *prax. rer. regul. tom. 1. par. 2. tract. 13. quest. 25. nu. 6.*) habet vim specialis monitionis: si verò in Synodo facta fuisse, non reperiat, alio modo legitimo Superioribus Regularium notificanda erit.

6 Nulla autem esset Abbatissæ electio, tam in Monasteriis Regularibus subjectis, quam in aliis, si eligeretur per vota non secreta, quamvis hoc contingeret ex ignorantia: in qua nullitate, nec Superiores, Regulares, nec Episcopus dispensat Barbos. *de jur. Eccles. lib. 1. c. 165. nu. 6.* Gavant. in *manual. verb. Monialium Officiales in addit. num. 1.* Passerin. *de elect. cap. 40. num. 12.* & alii quos cumulat Sperell. *dec. 161. n. 1. & seq. per tot.* qui tamen in sequenti *dec. 162.* post longam disertationem *nu. 67.* per doctrinam Innoc. in *cap. quod sicut 27. sub num. 8. in fin. de elect.* concludit, quod electio nulla ob non servatas solemnitates jurispositivi ex eligentium, & electæ inscitia, teneat in foro conscientie, aded ut electa non teneatur ultroneè dimittere Prælaturam, & quod possint in officio annuente Superiore remanere, ubi nulla fraus, vel dolus intercessit, & nulla ad sit Monialium oppositio, nec contradictio, prout accidit in casu, super quo scripsit; quæ doctrina poterit in praxi tute sequi, dummodo in casu hoc contingibi-

li, concurrant circumstantiæ hic supra
mox expressæ, & recensitæ.

7 Nulla quoque esset electio Superiorissæ,
si fieret de Moniali non habente qualita-
tes, & requisita Concilii Trid. vel esset
illegitimè nata, vel corrupta (de quibus
dicam infra) vel excommunicata, suspen-
sa, aut interdicta, quamvis tolerata, nam
hæ omnes sunt ineligibiles, ni Papa, aut
Sac. Cong. dispenset, & nisi censura, ab-
solutione tollatur, ut latè ostendit Passer-
rin. *de elect. cap. 40. à n. 40. ad 78.* Bonac-
cin. *de excomm. disp. 2. quæst. 2. punct. 4. n.*
1. & 3.

8 Electio secreta dicitur non solum illa,
quæ juxtà Statuta Ordinum Monialium
fit per schedulas; sed etiam illa, quæ fit
per scrutinium auriculare, juxta Decretum
Concilii Trid. *sess. 25. cap. 7. de regul.*
ibi - is verò, qui electioni præest, claustra,
Monasterii non ingrediatur, sed antè Can-
cellorum fenestellam, vota singularum au-
diat, vel accipiat, Hoc autem secretum
auriculare scrutinium, non frangitur,
quandò Episcopus, vel alius Superior, as-
sumit, & adjungit sibi duos, vel tres So-
cios, qui Vota Monialium excipiant, ut
communiter DD. tradunt, quos tacito no-
mine refert, & sequitur Passerin. *de elect.*
d. cap. 40. n. 12. Sperell. *d. dec. 161. n. 2.*
Card. de Luc. *supra Concil. d. dec. 37. n. 10.*

9 Verum est tamen, quod hi, quos Superiores
Monialium sibi asciscunt, adhibendi
sunt non tanquam simplices testes; sed
tanquam Scrutatores, qui obligentur, &
teneantur ad secretum; qui enim Vota

audit non tanquam Scrutator, sed ut tes-
tis, potest illa manifestare, nec tenetur
figillo Scrutationis: & ideò scrutinium
coram simplicibus testibus factum, tan-
quam non secretum nullum esset, nec pos-
set à Superiore sanari, ut advertit Pasqua-
lig. *ad Lauret. de Franc. contr. par. 1. n. 687.*
Donat. *in prax. tom. 4. tract. 7. quæst. 10.*
n. m. 5. ubi quod isti Scrutatores in ele-
ctione Abbatissæ faciendâ à Prælato Re-
gulari cum assistentia, & præsentia Epi-
scopi, sint necessarii, alioquin electio ip-
sa sit nulla.

Quod si post duo scrutinia, electio Ab-
batissæ in Monasteriis Regularibus subje-
ctis, non sortiatur, tunc Prælatus Regu-
laris consulto Episcopo præsentante, termi-
num assignare debet Monialibus ad con-
cordandum, quo elapso si non concordave-
rint, ipse Superior, approbante tamen
Episcopo, ad deputationem Abbatissæ si-
bi benevisæ, poterit devenire. Dixi Epi-
scopo approbante, quia ipse præsidet tan-
quam auctoritatem habens, & ejus mu-
nus est electionem dirigere per modum
Superioris: adè ut electio sine ejus con-
sensu, prorogari, fieri, & confirmari
non debeat, ut bene observat Passerin. *in*
sepè citato cap. 40. nu. 17. & 18. At si ca-
nonicè electa nollet officium sibi imposi-
tum acceptare: posset cogi etiam sub cen-
suris ad acceptandum: nisi renuens assi-
gnaret rationabilem causam refutationis,
Donat. *prax. rer. regul. tom. 2. tract. 7. n. 2.*
quia Religiosi non habent velle, nec nol-
le nisi dependentè à Prælatis.

De Interdicto

§. III.

De Interdicto contento in c. Episcopos. in 6.

INTERD. I.

SUMMARIUM.

- 1 Moniales admittentes in eorum Ecclesiis publice excommunicatos, vel Interdictum violantes, ipso facto ab ingressu Ecclesie interioris sunt interdictæ, & n. 2.
- 3 Si major pars Monialium Monasterii esset culpabilis, eorum Ecclesia interdicti deberet.
- 4 Moniales admittentes, & permittentes in eorum Ecclesiis, inhonestas, & indecentias, vel ritus, & ceremonias contra rubricas; Interdicto puniri possunt, & n. 5.
- 6 Moniales in nocte Nativitatis Domine, unica Missa contentæ esse debent.
Enarrantur Mysteria trium missarum, quæ celebrantur in Nativitate Domini.
- 7 Omnis Sacerdos potest de jure unam missam celebrare in Noctæ Nativitatis Domini.

ADNOTATIONES.

DE hac censura jam vidimus supra in titulo 3. de interdicto ad form. I. cui subjacent etiam Moniales, si aliquam ex actionibus prohibitam in hoc textu facerent, v. g. celebrare faciendo in eorum Ecclesia, sita in loco interdicto, aut in ea admittendo ad Divina officia publice excommunicatos, vel interdictos: nam textus generaliter loquitur de omnibus Religiosis quantumcumque exemptis, adeoque etiam Moniales comprehendit, quæ proprie, & vere sunt Religiosæ, Bonac. cin. de interdict. in partic. disp. 4. quæst. 4.

punct. 6. num. 6. n. 9. Pelizar. de monial. d. cap. 8. num. 40. Quare si modo jam dicto, vel alio, interdictum generale locale, sive Apostolica, sive Ordinaria auctoritate, publicatum, violaverint ipso facto erunt ab ingressu propriæ Ecclesie interioris interdictæ, quam ingredi non poterunt, ad audienda divina officia: imò neque ad orandum ut vult Pelizar. loco mox cit. d. n. 40. 3

Hoc tamen intelligi debet de illis Monialibus, quæ culpabiles sunt, quas Ordinarius in hanc censuram incurfas denunciabit: Si autem major pars Monialium Monasterii esset culpabilis, tunc præter denunciationem incurfus interdicti personalis, interdicti etiam deberet specialiter illorum Ecclesia, prout dictum fuit supra de Religiosis maribus, & hoc quamvis moniales essent jurisdictioni Regularium subjectæ, per ea, quæ ibi firmari possunt enim Regulares, & alii exempti cogi poena censurarum, ab observandum interdictum in loco publicatum, ut præter ibi allegata respondit Sac. Congr. Concilii in Indiarum 17. Decembr. 1650. lib. 10. dec. pag. 97.

Possent quoque Moniales etiam exemptæ Censura interdicti personalis, vel localis specialis Ecclesie, ab Ordinario puniri, si permetterent, & introducerent in eorum Ecclesiis, tam tempore festivitatum, & divinorum celebratione, quam alio tempore, indecentia: vel canerent, vel canere facerent in eis res lascivas, & inhonestas: vel ritus, & ceremonias sacras, in rubricis Missalis, & Breviarii romani præscriptas, mutarent, & confunderent: vel demum horis insolitis Missas facerent celebrare, & ab Ordinario super reformatione prædictorum monitæ, non se corrigerent, & emen-

mendarent; error enim, cui non resistitur, approbari videtur, *extravag. 1. Jo. XXII. ne sed. vac.* & hoc iure faciet vigore Decreti Concilii Trid. *de evitan. in celebr. miss. sess. 22.* prout ita declarasse Sac. Congreg. Concilii supra eundem textum, refert Gallemart. *ibi vers. ult. Et in Vercellen. 21. Martii 1643.* quod decretum retuli. *par. 2. tit. 13. ad form. 1. num. 45.* Quare ne prædicta eveniant, & non committantur in Ecclesiis Monialium etiam exemptarum, in Synoda (quæ vim habet specialis monitionis) prohibenda erunt; monendique Cappellani, ne in nocte Nativitatis D. N. celebrent in Monialium Ecclesiis plusquam unicam missam circa mediam noctem, nec ibi fidelibus Eucharistiam ministrent d. hora sub pœna suspensionis, & interdicti; juxta Decretum Sac. Congregat. Rit. quod dedi *rom. 2. pag. 160.*

Et hic pro instructione populi est notandum, quod tres missæ, quæ celebrantur in Nativitate Domini plura continent Mystera.

Prima celebratur in media nocte, ad designandam æternam Nativitatem ex Patre, quæ Nobis occulta est.

Secunda celebratur in diluculo propter Spiritualem Nativitatem, qua Christus oritur tanquam lucifer in cordibus nostris.

Tertia celebratur hora tertia, propter temporalem visibilemque in carne Nativitatem; *Graff. decis. aur. part. 1. lib. 2. cap. 40.*

Item.

Prima cantatur in nocte ad repræsentandum statum illum, qui fuit ante legem quando omnes erant in tenebris: unde dicitur in Missa hæc Prophetia-- *populus qui ambulabat in tenebris.*

Secunda, quæ dicitur in aurora, repræ-

sentat tempus sub lege veteri, in qua incipiebant homines in parte scire Christum, sed non bene.

Tertia dicitur in die, per quam designatur tempus gratiæ, scilicet præsens, unde dicitur-- *Puer natus est nobis, glos. in cap. nocte de consecr. dist. 1.*

Item.

Prima dicitur in media nocte in memoriam Christi Nativitatis.

Secunda in Aurora, in qua fuit à Pastoribus adoratus.

Tertia dicitur hora tertiæ, in memoriam manifestationis, omnibus factæ, juxta Telesphori Papæ (qui celebrationem trium missarum instituit) intentionem *c. nocte 48. de consecr. dist. 1.*

Item.

Prima dicitur in nocte ad significandum, quod Christus natus est pro illis, qui vixerunt in tenebris legis naturalis.

Secunda dicitur in diluculo ad significandum, quod Christus natus est, pro illis, qui vixerunt in lege scripta.

Tertia celebratur ad significandum, quod Christus nascitur, pro illis, qui sunt in lege Evangelica, quæ lucem clarissimam habet: unde versus

*Quarum prima tibi tempus, quo legerebant,
Altera dat Moïsen, designat tertia Christum.*

De iure omnes Sacerdotes possunt dicere unam Missam in d. die Nativitatis de nocte, & alias duas post lucem, *Navar. de celebr. Missar. consil. 1. lib. 3. quem sequitur Bonaccin. de Sac. Eucharist. disp. 4. 9. ult. punct. 9. n. 6.*

De Irregularitatibus, seu inhabilitatibus.

§. IV.

De Irregularitate contenta in c. fin. de fil. presbyter.

I R R E G U L. I.

S U M M A R I U M.

- 1 Abbatissatus est Dignitas.
- 1 Monialis illegitima non potest eligi in Abbatissam, & n. 4.
- 3 Qui promovetur ad honores, debet esse de legitimo matrimonio natus.
- 3 Monialis, quæ habet in sæculo matrem inhonestam, non debet eligi in Abbatissam.

A D N O T A T I O N E S.

- 1 Dicitur in hoc textu, quod illegitimè nati, non promoveantur ad Dignitates sine dispensatione Apostolica, quæ prohibitio, licet respiciat Viros promovendos ad Ordines, nihilominus quodammodò trahitur (quamvis improprie) etiam ad promotionem Mulierum Religiosarum, quæ eliguntur ad prælaturam Monasterii, nam Abbatissatus est Dignitas, ut habetur in c. indemnitatibus §. Verum de elect. in 6. & ideo Moniales illegitimæ sine dispensatione Apostolica ad illam eligi non possunt, & si eligantur, confirmandæ non sunt, ut monet glos. in d. c. indemnitatibus verb. canonica: quia, qui promovetur ad honores, vel regimen spirituale animarum decet, quod sit de legitimo matrimonio natus, ut dicit glos. in c. cum incunctis ver. matrimonio de elect.
- 4 Et quamquam non desunt DD. qui tenent, quod Monialis illegitima possit eligi in Abbatissam absque Papæ dispensatione, ex quo nullus canon in jure reperitur, qui ob defectum natalium inhabilitet, & irregulares faciat Moniales ad Abbatissatum, seu Prioratum, & pænæ non sint extendendæ, quos referunt Pelizar. d. c. 8. num. 43. Donat. in prax. tom. 4. tract.

7. quæst. 37. n. 1. & seqq. & ita quoque olim tenuerit S. Congr. Episcop. ut in Decretis à me relatis par. 1. tit. 11. ad form. 22. nu. 13. tamen seclusis Religionum privilegiis, verior sententia est quod sine dispensatione non eligatur, prout auctoritate antiquorum Canonistarum aliorumve jurium, & contrariis rejectis, plenè probat Fagn. in c. ut filii à n. 38. ad n. 60. de fil. presbyt. & eam sequuntur Donat. d. quæst. 37. n. 9. & seqq. Lauret. de Franc. contr. par. 1. n. 689. ibique Pasqualig. Passerin. de elect. d. c. 40. n. 43. ubi affirmat, quod hæc semper fuit constans opinio S. Congr. & plura Decreta allegat recentiora, & hanc sententiam dicit absolutè veram, Ricc. collect. 3716. ubi ampliat in ea Moniali, quæ habet Matrem in sæculo inhonestam.

De irregularitate contenta in c. juvenculas 20. quæst. 1.

I R R E G U L. II.

S U M M A R I U M.

- 1 Viduæ, & aliæ Mulieres corruptæ si profiteantur in Religione ad munus Abbatissatus, sine dispensatione non assumuntur, nisi corruptio, esset occulta, & n. 2. & 3.
- 4 Monialis Bigama non eligitur in Abbatissam.
- 5 Declara quando est corrupta, secus si non sit corrupta.
- 6 Abbatissa si sit excommunicata tolerata potest recipere Novitias ad habitum.
- 7 Amplia in Monialibus excommunicatis, quæ valide votum dant in receptione Novitiæ.

8 Abba-

8. *Abbatissa publicè excommunicata, non potest recipere Novitias ad Religionem, & redditur ratio.*
9. *Abbatissa canonice electa, præcipit Monialibus in virtute Sanctæ obedientiæ.*
10. *Et ex commissione majora præcepta imponit.*
11. *Abbatissa ex privilegio, vel Consuetudine præscripta potest habere jurisdictionem in Clericos.*
12. *Non potest prædicare, neque administrationem honorum absolutam habet, & n. 13.*
14. *Dat facultatem Monialibus retinendi minuta, non autem superflua, & num. 15.*
16. *Superior non potest facere Religiosos proprietarios.*
17. *Mulier major excommunicata denunciata, validè contrahit, & n. 18.*
19. *Contractus Mulieris innixus falsæ causæ, corrumpit per remotionem consensus.*

ADNOTATIONES.

1. **E**X hoc textu, in quo prohibetur, quod non eligantur Abbatissæ, nisi sint Virgines, colligunt DD. quod Viduæ, & aliæ Mulieres corruptæ, si recipiantur in Monasterium ad professionem, eligi deinde non possint ad dictum munus sine dispensatione Papæ, vel saltem Sac. Congregat. ut tradunt aliis pluribus allegatis Donat. loco citato quæst. 30. num. 1. Pelizar. de monial. d. cap. 8. num. 45. Corrad. prax. disp. lib. 6. cap. 1. num. 47. & ita respondit S. Congr. Episc. in Cassanen. 29. Jan. 1585. & in Sarzanen. 15. Julii 1616. Barb. in sum. decis. Apost. collect. 725. num. 4.

2. Et quamvis Barb. in dict. cap. juvenculas, conetur ostendere, quod hæc opinio nullo jure probetur, & quod contraria sententia, quam ipse amplectitur nempe, quod Vidua, aut alia Mulier non Virgo possit eligi in Abbatissam absque ulla dispensatione, sit verior, & idem sustineant Portell. & alii: tamen ut dicit Donat. loco cit. inutiliter fatigantur, cum in praxi prima opinio, quæ habet pro se Decreta Congregat. servetur, de qua

testatur Corrad. supra allegat.

Est tamen verum, quod si corruptio Monialis electæ non Virginis esset secreta, & occulta, electioni non obstaret, & electa renunciare non teneretur, quia nemo tenetur se prodere, & turpitudinem suam manifestare, præsertim cum hic non agatur de censura, nec de vera irregularitate, ut observat Pasqualig. ad Franc. contr. part. 1. num. 693. Pac. Jord. elucub. tom. 1. lib. 5. tit. 6. numer. 18. ubi agens de benedictione Abbatissæ dicit, quod corruptio occulta non præbet impedimentum electioni, & benedictioni, & pro certo tenet Passerin. de elect. dist. cap. 40. num. 52.

Illud autem quod dicitur de Vidua locum habet in Moniali Bigama corrupta, cui à fortiori applicantur, quæ de illa dicta sunt: sicuti enim Viri Bigami, non sunt Prælationum, & Dignitatum capaces, ita nec Mulieres Bigamæ, Gavant. in manual. verb. Monialium Officialis num. 4. ubi ex Majol. de irregularit. lib. 1. cap. 29. numer. 12. hoc ampliat ad Monialem filiam scænici, vel Histrionis, Donat. lococitat. quæst. 39. num. 2. & 3. Passerin. de elect. d. cap. 40. num. 54. ubi, quod Monialis Bigama excludatur ab electione ratione corruptionis; non verò ratione irregularitatis, cujus Mulier est incapax, unde si daretur casus, quod Monialis Bigama non esset corrupta, non haberet impedimentum, quin sine dispensatione eligi posset, & hoc est quod dicit etiam Tambur. de jur. Abbatiss. disput. 18. quæst. 13. Pasqualig. ad Franc. contr. part. 1. num. 696.

Porro, quod diximus supra de Moniali innodata censura excommunicationis, scilicet hanc validè non posse eligi in Abbatissam, etiamsi sit tolerata, non verificatur in canonice electa, & postea censura irretita, quoad exercitium Superioritatis activæ, hæc enim si non sit declarata, seu denunciata, potest validè admittere ad professionem Novitias, quia professio nihil aliud est, nisi quidam contractus inter profitentem, & Religionem admittentem, qui ab excommunicato fieri non prohibetur, & hinc oritur quod Moniales suffragantes, etiamsi essent

- sent ritè excommunicatæ (quicquid sit de earum peccato) validè suffragium ferrent in Novitiæ admiffione, quia istius receptio non est actus canonicæ electionis, sed unius personæ, vitæ, & morum approbatio. Secus verò si Abbatiffa esset publicè declarata, quia recipere quempiam in Religionem, & religioni incorporare, & Contractus ratione publici Officii celebrare sunt actus jurisdictionales, qui invalidè exercentur ab excommunicato declarato, validè autem à tolerato, & per consequens admiffio esset irrita; ut hæc ex Portell. docet Donat. in prax. rer. reg. tom. 4. q. 26. per tot. tract. 12. Sayr. de censur. lib. 2. c. 9. num. 13.
- 8 Abbatiffa autem, seu Monialium Præfecta, quæ nullum canonicum impedimentum habet, postquam sit juridicè electa, potest præcipere Monialibus in virtute sanctæ obedientiæ non potestate jurisdictionis, quam non obtinet, sed potestate dominativa spiritali, quam ex vi voti tradunt Moniales, quæ idè eidem obedire tenentur, ut contrariis rejectis firmat Passerin. de stat. hom. tom. 2. q. 186. art. 8. n. 9. 1. & seqq. & concordat Donat. in prax. tom. 4. tract. 17. quæst. 32. etiamsi præceptum Abbatiffæ esset contrà pactum, in receptione, & professione initum Donat. d. tom. 4. tract. 8. quæst. 19. per tot. Ex commiffione autem Prælati Superioris potest exercere majorem potestatem, quam de jure non habet: & præcepta Monialibus majora imponere spiritalia, quibus parere tenentur, Graff. dec. aur. par. 1. lib. 4. c. 5. num. 3.
- 9 Et quamquam Mulieri sit interdicta potestas ferendi censuras Barb. in c. dilecta de major. & obed. num. 5. nihilominus Abbatiffa ratione Dignitatis, quam habet, ex privilegio potest jurisdictionem habere Provisores nominare ad suspendendum, & excommunicandum, Clericos Beneficiis providere, & instituire, Ricc. in prax. par. 2. resol. 285. per tot. Bellet. disq. cler. par. 1. de discip. cler. §. 8. n. 19. & 20. Passerin. loco cit. n. 89. post medium, & quod posset habere jurisdictionem in Clericos, etiam jure consuetudinis legitime præscriptæ, tenet Pirhing. in jus can. lib. 5. tit. 31. & 34. ver. notandum tertio.

Non tamen potest prædicare, nisi hortando, nam Mulier quamvis sit docta, & sancta non debet docere, c. Mulier. de consecr. dist. 4. quia inquit Apostolus 2. ad Tim. 3. Mulieres semper discunt & nunquam ad scientiam veritatis perveniunt.

Itidem licet Abbatiffæ de jure communi habeant liberam administrationem bonorum Monasterii, & Contractus facere valeant, adhibito consilio Capituli Monialium, ut probat text. in c. continebatur, de his quæ sunt a prælat. glos. in c. dilecta de major. & obed. Donat. prax. rer. regul. tom. 4. tract. 8. quæst. 18. per tot. tamen talis administratio non est absoluta, sed ferè in omnibus Monasteriis saltem Italiæ, habet relationem maximè in rebus momenti, ad Episcopum, vel Prælatum, cui subsunt, quorum consensus regulariter exigitur, nisi aliud ferat Consuetudo, aut Constitutio Monasterii, Tambur. de jur. Abbatiff. dist. 32. quæst. 13. Pelizar. de monial. c. 10. n. 146.

Et licet Abbatiffa possit etiam licentiam dare Monialibus retinendi peculium, & redditus ipsis concessios, hoc tamen intelligitur de quantitate discreta v. g. si dat facultatem Moniali expendendi scutum unum pro singulo mense pro minutis juxta declarationem factam a Clem. VIII. anno 1602. quam refert Quarant. in summ. Bullar. verb. Monasteria Monialium post nu. 51. Si enim licentiam daret ad superfluos sumptus, peccaret mortaliter. Donat. d. tom. 4. tract. 15. quæst. 36. num. 3. Contractus, qui vigore talis licentiæ esset initus, posset per Superiores irritari, Pelizar. de monial. cap. 4. num. 131. Quoniam nullus Superior potest facere Moniales proprietarias, quales sunt hæc, quæ de rebus in usum proprium assignatis disponunt, in usum non necessarium, vel aliorum favorem, ut habetur in Decretis pro reformatione Monialium Neapoli, & Salerni emanat. anno 1592. quæ refert Donat. prax. tom. 1. tract. 3. quæst. 5. in quibus tales contractus nullius roboris declarantur, Cherubin. in summ. bullar. ad Const. Benedicti XII. 3. Schol. 1.

Hæc autem inhabilitas ad contrahendum,

dum, quæ modo jam dicto cadit in Abbatissis, & Monialibus, non reperitur in Mulieribus sæcularibus, quamvis excommunicatis; quia cum Contractus ab excommunicato etiam denunciato gestus tanquam à privato, sit validus, ut firmiter Sayr. *de censur. lib. 2. d. c. 9. num. 11.* & alii ab eo allegati, nullum aliud habent ad hoc impedimentum, nam Mulier major, præscindendo à Constitutione Marchiæ, vel particularibus statutis, potest libere, & validè contrahere sine ulla solemnitate, ut dixit Rot. cor. Merlin. *dec. 601. n. 15. & coram Dunozet. jun. decis. 608. num. 7.* Add. ad Pamphil. *decis. 111. num. 14.* dummodo causa expressa in contractu sit vera, si enim inveniretur falsa, ex hac falsitate contractus corrueret per remotionem consensus, eidem falsæ causæ innixi, prout eadem Rot. tenuit in *Narmien. Cambii 18. Junii 1685. coram Rondinino.*

De irregularitate contenta in cap. quicumque §. Hæretici de hæret. in 6.

I R R E G. III.

S U M M A R I U M.

- 1 Monialis filia hæretici, est inhabilis absque dispensatione ad officium Abbatissatus.
- 2 Et regula extenditur ad primum, & secundum gradum ex linea Paterna, ex Materna vero ad primum tantum.
- 3 Amplia ut regula compræhendat filios natos tam ante crimen, quam post crimen, & tam masculos, quam feminas, & n. 4.
- 3 Limitatur regula in filiis hæretici ad fidem conversi, qui capaces sunt officiorum, & Dignitatum.
- 6 Monialis orta ex maculato genere Judæorum, vel Maurorum, an, & quando possit eligi in Abbatissam, ostenditur & n. 7. & 8.
- 9 Indultum concessum Regularibus, extenditur ad Moniales ejusdem Ordinis, etiam in materia stricta.

Indulgentia concessa Regularibus, ex-

tenditur ad Moniales, etiamsi sint Ordinario subjectæ ibi.

ADNOTATIONES.

Disponitur in hoc textu, quod filii hæreticorum usque ad secundam generationem, ad nullum Ecclesiasticum Beneficium, seu Officium publicum admittantur, ex quo proinde sequi videtur, quod Monialis filia hæretici sit inhabilis absque dispensatione ad Officium Abbatissatus, prout tradit Passerin. *de elect. c. 25. q. 9. n. 74.* & magis præcisè *c. 40. n. 55.*

Hæc autem regula ex citato textu desumpta, compræhendit primum, & secundum gradum per Paternam lineam; per lineam verò Maternam, non se extendit, nisi ad primum gradum, ut ex *glos. in figuratione casus in c. statutum eod. tit. docet Passerin. ibid. n. 2.* & compræhendit filios natos tam ante crimen, quam post crimen, ut de veriori testatur Cherubin. *in sum. bullar. p. 1. ad Const. Honorii IV. 2. scol. 1.* & tam masculos, quam feminas, quia ut alibi supra ostensum fuit, in hac subjecta materia, quamvis odiosa, & penali, sub nomine & appellatione filiorum, filias contineri communior sententia tenet, ut in terminis pœnæ filiis hæreticorum à jure impositæ tradit Barb. *appellat. 99. n. 54. & 55.*

Verum est tamen, quod regula prædicta procedit, in filiis hæreticorum non credentium, si enim hæretici redeant ad fidem, vel parati sunt illam recipere, & reconcilientur Ecclesiæ, eorum filii sunt capaces Beneficiorum, Dignitatum, & Officiorum, ut habetur in *Const. Alex. IV. 12. §. 12. & Honorii IV. Const. 2. §. 2. Bullar. tom. 1. pag. 90. & pag. 125.* quas approbavit Bonifac. VIII. *in d. c. statutum ubi Passerin. num. 3.*

Si autem Monialis, non ex Patre, nec Matre hæreticis: sed ex alio maculato genere Judæorum, aut Maurorum ortum haberet, & descenderet, si cæteræ ei non deessent qualitates, possit eligi in Abbatissam, seu Priorissam, prout voluit Tamburin. *de jur. Abbatiss. disp. 28. quæst. 14. n. 1. & 2. Pelizar. de Monial. c. 8. n. 48.* quia, ut ipsi ajunt, nullum ex hoc oritur

oritur impedimentum, quin jure eligi non valeat, imò Tamburin. inquit hoc procedere, & verum esse, etiamsi Religio Constitutionem Pontificiam habeat (prout plures Religiones habere asserit) qua prohibentur, quod descendentes ex dicto maculato genere non admittantur ad Prælaturas, & Dignitates Religionis cum ex eo, quod Constitutiones hujusmodi loquentes de Viris, tanquam odiosæ non extendantur ad fœminas, tum ex eo, quod Abbatissatus, & Priorissatus Monialium, non sint Prælaturæ habentes ullam jurisdictionem, & huic ampliationi videtur quodammodo adhærere, Passerin. *in dist. cap. 40. num. 55. de elec.* ubi, quod nisi adsit consuetudo contraria, talis Constitutio sit odiosa, & de facili non extendenda, maximè in puncto hujus quæstionis, in quo aliquo modo præjudicet fidei, & dignitati baptismi, ut filia innocens puniatur propter infidelitatem Parentum.

8 At oppositum tenent Pasqualig. *ad contr. Lauret. de Franch. p. 1. n. 662.* ubi probabilius putat, quod Constitutiones Pauli IV. Pro Ordine fratrum Minorum, & aliorum Pontificum aliis Ordinibus concessis, quibus cavetur, nè ex dicto maculato genere professi, admittantur ad Prælaturas, & dignitates Religionis compræhendant, & servandæ sint etiam quoad Moniales eorundem Ordinum; ex eo quia in hac materia indifferenti, & in qua eadem militat ratio, masculinum

concipiat fœmininum, ut de aliis similibus Indultis tradit quoque Donat. *prax. rer. regular. tom. 4. tract. 2. quæst. 18.* Et de concessione Indulgentiarum (quæ est dispensatio strictè interpretanda, ut ait Navar. *conf. 35. num. 3. & conf. 38. num. 1. de pœnit. remiss. lib. 5.*) facta favore Regularium, quod extendatur ad Moniales ejusdem Ordinis, quamvis sint Ordinario subiectæ, docent Pelizar. *de Monial. cap. 9. num. 40. & 41. Nicol. in fosc. in verb. indulgentia num. 8.* & adest clara Constitutio Pauli V. 21. §. 18. Bullar. *tom. 3. pag. 203.* Et quod Constitutio Papæ, quæ sit respectu Religionis, & potest convenire Monachis, & Clericis regularibus, liget Regulares utriusque sexus, docet Donat. *de regular. tom. 3. quæst. 102. num. 4.* Undè hæc secunda opinio Pasqualig. ex suprâ deductis jure verior, mihi magis arridet: & sic poterit talis Monialis eligi in Abbatissam, quoties in Religione, in qua professæ est, non adsit statutum, sive Constitutio, quæ excludat à Superioritate descendentes ex maculato genere.

Et hæc de Censuris, quæ ad institutum, & complementum totius Operis formularii opportuna esse censui; sub censura Sanctæ Matris Catholicæ Ecclesiæ, dicta sint satis: ad laudem, & gloriam Patris, qui est generans, Filii, qui est genitus, & Spiritus Sancti, qui est amborum nexus, amor amborum, & amborum charitas.